

Studenten in het mbo lopen meer dan gemiddeld risico om zonder voldoende taalvaardigheden het onderwijs te verlaten. Daarom is het stimuleren van de leesmotivatie en de leesvaardigheid van deze jongeren van groot belang. Met deze gedachte is de Bibliotheek op school middelbaar beroepsonderwijs (mbo) ontwikkeld. Om vooraf nauwkeurig te kunnen berekenen hoeveel dit programma kost, is een exploitiemodel gemaakt.

Exploitiemodel

Vooraf inzicht in kosten

Lang niet altijd is van tevoren helder hoeveel de implementatie van een programma of project gaat kosten. Het exploitiemodel zorgt ervoor dat de kosten van de Bibliotheek op school mbo wél duidelijk zijn, nog voordat met het programma wordt gestart. Bovendien toont het model niet alleen de kosten in de startfase, maar ook in de jaren daarna. Zo is in één oogopslag duidelijk wat de introductie van dit programma betekent voor de begroting van de Bibliotheek (of bibliotheken), het onderwijs en andere deelnemende partijen, zoals de gemeente.

Een troef in gesprek met onderwijs en gemeente

De noodzaak om mbo-studenten op het gebied van taal en lezen beter te ondersteunen, wordt door zowel het onderwijs als de gemeente steeds beter gezien. Wat goede ondersteuning kost is vaak minder zichtbaar. Het exploitiemodel van de Bibliotheek op school mbo brengt hier verandering in. Het model geeft niet alleen inzicht in de financiële kant van het programma, maar laat ook zien hoe de kosten zijn opgebouwd en welke inhoudelijke keuzes daarbij mogelijk zijn. Hierdoor wordt het gesprek met de partners van de Bibliotheek makkelijker en constructiever.

Precisie door ervaring

Het exploitiemodel geeft een vrij precies beeld van

de kosten. Dit is mogelijk doordat het model gebruik maakt van landelijke adviesnormen die zijn gebaseerd op jarenlange ervaring met de Bibliotheek op school mbo. Het investeren in leesbevordering kan door het exploitiemodel dus financieel nauwkeurig worden onderbouwd.

Berekening in vier stappen

In het exploitiemodel worden alle hoofdkosten, zoals kosten voor formatie en collectie, op een gestructureerde manier in beeld gebracht. Met een paar muisklikken kan al een eerste globale indicatie van de kosten worden gegeven. Om een nauwkeurige berekening te maken zijn slechts vier stappen nodig:

Stap 1: invullen verschillende posten met aantallen, bijvoorbeeld aantal studenten.

Stap 2: selecteren van bouwstenen voor de samenwerking met het mbo.

Stap 3: landelijke adviesnormen naast eigen normen leggen en bepalen of van landelijke adviesnormen wordt afgeweken (en zo ja, hoe precies).

Stap 4: strategische keuzes maken, zoals bepalen welke kosten de Bibliotheek (of bibliotheken) betaalt en welke kosten bij het onderwijs (of een andere partij) terechtkomen.

Bijzonderheden de Bibliotheek op school mbo

Terwijl de basisschoolvariant van de Bibliotheek op school in een keer op een school wordt geïmplementeerd, werkt dit bij de mbo-variant anders. Net als bij de Bibliotheek op school in het voortgezet onderwijs, wordt de samenwerking met een mbo modulair opgebouwd: de school kiest, samen met de Bibliotheek, onderdelen (bouwstenen) uit het programma. In het exploitiemodel worden deze verschillende bouwstenen inzichtelijk gemaakt, zodat gedegen inhoudelijke én financiële keuzes kunnen worden gemaakt.

“Het middelbaar beroepsonderwijs zit echt anders in elkaar dan het voortgezet of primair onderwijs. Het exploitiemodel voor de Bibliotheek op school in het mbo helpt bij het navigeren op dit, voor veel bibliotheken relatief onbekende, terrein. Het model maakt het mogelijk leesbevorderingsambities te vertalen naar concrete getallen voor kostprijzen en benodigde formatie. Zo geeft het model houvast bij het bepalen van beleidskeuzes én de gesprekken met partners.”

Exploitiemodel de Bibliotheek op school middelbaar beroepsonderwijs

Het mbo biedt een groot aantal opleidingen van verschillende aard en verschillend niveau. Het programma de Bibliotheek *op school* kan bij al deze opleidingen worden ingezet. Taalvaardigheid is immers voor elke jongere belangrijk. Bij de mbo-opleiding Pedagogisch werk en onderwijsassistent (PWO) richt de Bibliotheek *op school* zich niet alleen op de taalvaardigheden maar ook op de beroepsvaardigheden van studenten. In de samenwerking tussen Bibliotheek en mbo worden hier aparte afspraken over gemaakt. Het exploitatiemodel voor de Bibliotheek *op school* mbo kan worden gebruikt voor alle opleidingen in het mbo, ook de opleiding PWO. De Bibliotheek *op school* mbo kan bij één of meerdere opleidingen binnen een roc worden ingezet. Het exploitatiemodel wordt per opleiding ingevuld zodat ook per opleiding duidelijk wordt wat de kosten zijn. Wanneer de dienstverlening per opleiding hetzelfde is, geeft het exploitatiemodel bovendien de mogelijkheid de totale kosten van de implementatie van de Bibliotheek *op school* op een roc te berekenen. Is de dienstverlening niet bij elke opleiding hetzelfde, dan wordt het model voor elke opleiding apart ingevuld en kunnen de totale kosten handmatig worden berekend.

Voor wie is het exploitatiemodel ontwikkeld?

Het model is een intern instrument voor bibliotheken. Omdat in het exploitatiemodel inhoud en bekostiging bij elkaar komen, is het aan te raden het model te laten invullen door een inhoudelijk specialist én iemand van de afdeling financiën en/of de directie. Anders dan bij de overige varianten van de Bibliotheek *op school* zijn bij de mbo-variant vaak meerdere basisbibliotheken betrokken. Veel roc's hebben namelijk vestigingen in verschillende gemeenten. Het is daarom van groot belang dat bibliotheken ook onderling goede afspraken maken over bijvoorbeeld tarieven, hierbij eventueel ondersteund door een POI. Ook bij de afstemming tussen bibliotheken geeft het exploitatiemodel veel inzicht en houvast.

Waar vind je het exploitatiemodel?

Dit model en andere exploitatiemodellen zijn te vinden in de toolkit op de website van de Bibliotheek *op school*. Via de POI-coördinator kun je het wachtwoord opvragen om toegang te krijgen tot het model. www.pro.debibliotheekopschool.nl

Door wie is het exploitatiemodel ontwikkeld?

Het exploitatiemodel is ontwikkeld in opdracht van Stichting Lezen, vanuit het leesbevorderingsprogramma de Bibliotheek *op school* (Stichting Lezen/KB, nationale bibliotheek)¹, door Stichting Samenwerkende POI's Nederland (SPN).

De voordelen op een rij

- Alle kosten vooraf zichtbaar
- Inzicht in kosten startfase én jaren daarna
- Nauwkeurige kostenberekening mogelijk
- Een ruwe berekening in een paar muisklikken
- Financiële gevolgen strategische keuzes direct helder
- Troef in het gesprek met onderwijs en gemeente
- Bruikbaar voor alle mbo-opleidingen
- Houvast in samenwerking tussen bibliotheken

Meer informatie over leesbevordering

- Website de Bibliotheek *op school* voor bibliotheekprofessionals www.pro.debibliotheekopschool.nl
- Website de Bibliotheek *op school* voor ouders en docenten www.debibliotheekopschool.nl
- Website met activiteiten, nieuws en onderzoek over de Bibliotheek *op school* mbo www.lezen.nl
- Brochure over de effecten van de Bibliotheek *op school* mbo www.lezen.nl
- Infographic over lezen in het mbo www.lezen.nl
- Een onderzoek naar de stand van zaken van leesbevordering in het mbo www.lezen.nl
- *De Bibliotheek op school in het mbo; handreiking voor bibliotheken* www.pro.debibliotheekopschool.nl
- Factsheets, goede voorbeelden en effecten van de Bibliotheek *op school* en BoekStart www.lezen.nl

Colofon

© Stichting Lezen (2024). Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt door een bijdrage vanuit het leesbevorderingsprogramma de Bibliotheek *op school* (Stichting Lezen/KB, nationale bibliotheek).
Tekst: Hermien Lankhorst
Vormgeving: Judith Schoffelen en Erik olde Hanhof

¹ BoekStart en de Bibliotheek *op school* zijn ontwikkeld door Stichting Lezen en de KB, nationale bibliotheek. De bibliotheeksector voert beide programma's uit. De programma's worden onder de noemer Kunst van Lezen gefinancierd door het ministerie van OCV.